

Michael Valeur
Hjemløs
595 sider
Chokoladefabrikken

Meget fin litteratur der på mange måder har karakter af dokumentarskildringer af den store hjemløsemarch i 1928.

Kort fortalt opstod marchen med udspring i de vilkår, som man dengang bød de hjemløse. Igen udsprunget af mistænkeliggørelse og holdninger om selvforskyldthed.

Landet vrimlede dengang - som her små hundrede år senere - med hjemløse. Regeringen Madsen-Mygdahl havde skåret kraftigt ned på alt, hvad der lignede hjælpe-kasser og datidens form for a-kasser, hvilket resulterede i, at hober af nyudærte gik lige fra lærerplads og ud i et liv på gaden.

På Jagtvej 69 i København, det senere navnkundige Ungdomshuset, holdt en gruppe hjemløse så møde, hvor man diskuterede om man på en eller anden måde kunne få markeret uretfærdigheden i de evindelige konfrontationer med politi og i livet i det hele taget som hjemløs.

Det skulle være en fredelig markering.

Man ville have politikerne til at se på de kummerlige forhold, som de hjemløse blev tilbudt rundt om på herberger og svendehjem, man ville have et arbejde, og hvis ikke det kunne lykkes, ville man have hjælp til at emigrere.

Den 4. marts 1928 efter koordinering og en vis planlægning satte således et optog af 200 hjemløse igang fra Kjellerup for efter planen at marchere mod Skanderborg, Hedensted, Vejle, Fredericia og for at ende i København.

Vandene delte sig i pressen, befolkningen, etaten og ikke mindst hos politikerne. Man kan

hurtigt få det indtryk, at det visse steder nærmest blev betragtet som en folkefest, f.eks. i og med, at startbyen havde indvilget i at traktere med rundstykker og gule ærter, i Silkeborg var der rejst et podie på torvet og lavet risengrød til alle, der nu var oppe på 300 hjemløse. Og på bare det forholdsvis lille vandrestykke mellem Kjellerup og Silkeborg blev der samlet effekter af forskellig slags ind til de hjemløse.

Marchen fik bred folkelig opbakning fra høj som lav, indtil regeringen med justitsminister Svenning Rytter som problemknuser forlangte marchen standset. Man kunne jo ikke have den slags uorden i et samfund, der var alt for tæt på den russiske revolution og uroen på Børsen ved 1. verdenskrigs afslutning. Så han sendte et særtog med politifolk mod det jyske og hævdede, at marchen skulle standse i Vejle.

Resten af historien skal du selv læse, og hvilken historie der fortælles med så brandvarmt et hjerte og så engageret et hjerteblod, at man snildt giver afkald på sin nattesøvn for at få bogen igennem.

Den er fyldt med beskrivelser af hjemløse, der får en voldsom omgang tærsk, så man nærmest kan mærke skrigene og blodstråberne ud gennem siderne. Og den kommer meget flot i mål med en rørende scene i en stille stund i et lille rum, hvor man må konstatere, at det er bevægelsen fremad, der gør en lykkelig og i stand til at nå de ting, man sætter sig for. Ikke penge eller lejligheder.

Alt herimellem er fantastisk velskrevet, med mange, mange gode scener og optrin og påvirkning fra masserne, medierne, politikere og befolkning.

Man kommer indenfor i de fattiges hjem, man oplever de hjemløses dufte, man oplever regeringens desperation og det politiofbud der i yderste konsekvens bliver sat til at maje urostiftere ned. Vi ser, hvordan de hjemløses tog passerer både Nyborg Strand og Ringsted, vi mærker spændingerne og usikkerheden hos togets frontfigurer, vi oplever hvordan de enkelte byer nærmest kappes om at byde toget velkommen, måske i benovelse, måske i angsten for ballade. Vi græmmes over behandlingen af og retstilstanden for de hjemløse, ydmygelsen på Sundholm, da man vil have de hjemløse i fangedragter og det gisp, der går igennem de, der hører, at niveauet for hjælpe-kasserne er 750.000 kroner -; tre en halv krone pr. borger i Købstaderne, tre kroner i København og en enkelt krone ude i flækkerne.

Så udover at være en stærk, dokumentarisk skildring af en enkelt begivenhed i

Danmarkshistorien, så kan bogen bruges som vidne i et stykke af landets historie, som trækker spor her langt op i det nye årtisind.